

УДК: 657

*Дем'янюк І.В., ст.. викладач кафедри фінансів і аудиту
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир*

СУТНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ

В даний час в Україні відсутні спеціальні посібники, в яких би викладалися методика управлінського аналізу. Між тим практикуючим менеджерам необхідні посібники, які б допомогли їм проаналізувати роботу цеху, дільниці, бригади а також виявити резерви в діяльності відповідного підрозділу.

Управлінський аналіз – це особливий вид економічного аналізу діяльності підприємства, який практично реалізується в рамках підсистеми управлінського обліку та є лише внутрішнім. Він являє собою системне цілеспрямоване вивчення властивостей ФГЖ та всіх об'єктів обліку, що мають місце на підприємстві і роблять тим самим вплив на результати його діяльності. Мета такого аналізу - виявити ті чинники, які впливають на здійснення ФГЖ і зниження прибутковості підприємства та запропонувати управлінські рішення щодо усунення або послаблення відповідних факторів.

Однак приведені визначення не містять вимог до релевантності інформації, яка використовується в управлінському аналізі, що є не менш важливим.

Питання управлінського аналізу досліджували: С. А. Бороненкова, М.А. Вахрушина, Н. В. Войтоловський, А. П. Калініна, І. І. Мазурова, О. В. Волкова, Н. П. Любушин, Г. И. Пашигорева, О. С. Савченко, Л. В. Попова, В. А. Константинов, І. А. Маслова, Є. Ю. Степанова, Ф. Б. Ріполь-Сарагосі, Г. В. Савицька та ін.

Об'єктами управлінського аналізу є заплановані та здійснювані господарські операції виробничої системи підприємства до яких відносяться всі ФГЖ, що мають відбутись та ті, що здійснились.

На думку проф. Г. В. Савицької управлінський аналіз проводять всі служби підприємства з метою отримання інформації, необхідної для планування, контролю та прийняття оптимальних управлінських рішень, розробки стратегії і тактики з питань фінансової політики, маркетингової діяльності, вдосконалення техніки, технології і організації виробництва. Він носить оперативний характер, його результати – комерційна таємниця.

Погляди економістів на сутність управлінського аналізу зводяться до наступного: це аналіз, результати якого використовуються керівництвом в середині підприємства для прийняття управлінських рішень.

Аналіз різних підходів до сутності поняття “управлінський аналіз” дозволив сформулювати наступні його ознаки: орієнтація на внутрішні потреби; використання релевантної не публічної інформації; перспективна націленість результатів аналізу; основа для ухвалення управлінських рішень; конфіденційний характер; оперативність; галузева орієнтація.

В той же час, слід розрізнити поняття: внутрішній і управлінський аналіз. Внутрішній аналіз може носити як ретроспективну, так і перспективну націленість, в зв'язку з чим він відповідає вищезазначеним ознакам лише в другій своїй частині. Крім того, управлінський аналіз може бути дискретним, тобто окремі його задачі можуть вирішуватись від випадку до випадку, в міру виникнення відповідного запиту. Ще одна відмінна риса управлінського аналізу полягає в тому, що на відміну від фінансового, який проводять за загальними методиками, він має галузеву орієнтацію, тобто здійснюючи управлінський аналіз необхідно враховувати техніко-економічні особливості підприємства.

Оскільки елементів виробничої системи на підприємстві безліч, а їх стан і роль для діяльності різні, то одне із завдань управлінського аналізу полягає в

тому, щоб виявити серед них «критичні» елементи, характеристики яких найбільш значимі в їх негативному впливі на результати здійснюваних ФГЖ. Це єдиний вид економічного аналізу, який має своїм об'єктом ФГЖ, які можна аналізувати кожен окремо або в сукупності за місяць, квартал, рік тощо.

У ході управлінського аналізу встановлюють причинно-наслідкові зв'язки між властивостями об'єкта аналізу і результатами діяльності підприємства. Наприклад, з'ясовують, як конкретно операція позначається на рентабельності підприємства або як використання об'єкта майна відображається на віддачі основних фондів і т. д. Кількісне і вартісне вираження причинно-наслідкових зв'язків дозволяє оцінити те, до яких наслідків у діяльності підприємства можуть призвести рішення щодо внесення змін до властивості об'єктів, що аналізуються.

В основі управлінського аналізу лежать наступні принципи: орієнтація на прибуток підприємства, застосування корисного, функціонального (процесного) та витратного підходу, реалізація результатів управлінського аналізу через міні-проекти (заходи) щодо внесення змін у діяльність підприємства, організація колективної творчої роботи в складі робочих аналітичних груп.

Управлінський аналіз допомагає розкрити резерви виробництва і домогтися поліпшення економічних показників підприємства, ухвалюючи ефективні управлінські рішення і реалізуючи їх через відповідні проекти. У сучасних умовах результативність управлінського аналізу значно підвищується, коли він проводиться в тісній інтеграції з усіма видами обліку. Інтегрований облік як система збору, обробки та подання інформації, що набуває поширення в сучасних компаніях, призначений для того, щоб у першу чергу, забезпечити менеджерів підприємства оперативною інформацією, необхідною для контролю ходу виробництва і прийняття управлінських рішень.